

Tallinna Ülikooli

ajakiri

NR 6
SÜGIS 2014

ÕPETAJA-

HARIDUS

95

SOTSIoloog
MARGE UNT:

NOORED,
TÖÖ JA
TULEVIK

Ikkagi inimene:

*Muusikale
pühendunud
õpetaja
Tiiu Ernits*

Arutelu:

*Mis saab
Eesti koolist?*

Intervjuu:

*Jevgeni
Ossinovski
Tallinna Ülikooli
tulevikust*

TARKUS SÜNNIB IMESTUSEST

Tallinna Ülikooli õpetajahariduse 100 juubelini on jäänud täpselt viis aastat. Kolmearvulised sünnipäevad annavad tinnistust juubilari küpsusest ja väärrikusest, kuid nendega kaasneb ka risk

hakata arvama, et asjad on paika loksunud, isenesestmõistetavad.

Nii olulise aastapäeva ettevalmistused võiksid olla pigem tõukeks mõtestada kriitiliselt ümber meie õpetajaharidus, pidades silmas tähtsat küsimust – mida tähendab õpetada ja õppida koolis, mis tahab olla tänapäevane ja innovaatiline. Õnesoovide asemel lisan sellesse arutellusse paar mõtet.

Kõige aluseks peaks olema lihtne, kuid meie kiirustavates ühiskondades löögi alla sattunud tõdemus, et õppimine ja õpetamine nõuavad aega ja süvenemist. Haridus ei saa joosta ühiskondliku tellimusega samas tempos, vaid aeglustab seda, luues uue ja sügavama dimensiooni, mida on vaja selleks, et üldse näha ja mõtestada ühiskonnas toimuvaid muutusi. Kui üritame kihutada sama kiiresti kui rong meie kõrval, siis lõpptulemusena me rongi liikumist enam ei näe, see justkui seisaks.

Teiseks, see, mida me (üli)koolis teeme, ei saa tegelikult kunagi tehtud. Õppimise ukсед ei sulgu kunagi, vastupidi, need tuleb hoida kogu aeg pärani lahti. Vana-Kreeka filosoofid õpetasid, et tarkus sünnib imestusest ja kui me lakkame imestamast, asendub tarkus pimedaga või nüridusega. Imestamisvõime on kriitilise mõtte kui hariduse tähtsa eesmärgi peamine tunnusjoon: osata kujutada ja põhjendada, kuidas asjad oleksid võinud, võiksid ja saavad olla teistsugused kui need parajasti on. Kool ega õpetaja pole pelgalt õppekavade passiivne läbiviija, vaid nende mõtestaja, kriitik ja ümberkujundaja. Me pole ükskõiksed, vaid hoolime kogu südamest sellest, mida õpime ja õpetame.

Ja lõpuks, olgu see, mida me (üli)koolis teeme, meie endi jaoks alati võluv ja kütkestav. Nagu iga tõeline armastus, on ka õppimise armastus väärtus ja eesmärk iseneses, milles protsess on palju olulisem kui tulemused. Mitte teadmiste individuaalne omandamine, vaid see imeline koosolemise viis, mida me õpetades ja õppides loome ja kogeme, on lõppude lõpuks jõud, mis teeb meist aktiivsed, kriitilised ja ettepoole vaatavad maailmakodanikud ning targad ja toredad inimesed.

Õpetaja, keda meie ülikool koolitab, võiks olla inimene, kes oskab teha koolist koha, kus on hea ja rõõmus koos olla ja õppida. Soovin meie haridusteadlastele, õppejõududele, õpetajatele ja kõigile neile, kellele meie kool tõsiselt korda läheb, aeglustavat ja süvenenud, avatud ning kriitilist ja hoolivat õpetajahariduse 95. aastapäeva ja 100. juubeli ettevalmistamist!

IMPRESSUM

TALLINNA ÜLIKOOI AJAKIRI

Ilmub kaks korda aastas.

ISSN 1736-8278

Narva mnt 25, 10120 Tallinn
Tel. 6 409 142, e-post: ajakiri@tlu.ee

PEATOIMETAJA AIRI ILLISSON-CRUZ

TEGEVTOIMETAJA RIINU RAASUKE

KUJUNDAJA/KÜLJENDAJA KARL-KRISTJAN VIDEVIK

KOLLEGIUM KATRIN NIGLAS, KRISTA MUST, MIHKEL KANGUR,

EVE EISENSCHMIDT, TIINA HIIOB

TRÜKK TRÜKIAGENTUUR GRUPP

VASTUTAV VÄLJAANDJA KADRI KIIGEMA

Daniele Monticelli

Itaalia uuringute ja semiootika professor,
TLÜ Romanistika osakonna juhataja

MIX

Paber vastutus-
tundlikest allikatest

FSC® C107832

» Kõik Tallinna Ülikooli ajakirjas ilmunud artiklid, fotod, illustratsioonid on autoriõigustega kaitstud teosed. Toimetusel on õigus kaastöid toimetada ja lühendada.

AUSTATUD PARTNERJA SÕBER!

Tallinna Ülikoolil on õpetajakoolituses väga pikad traditsioonid, samas on meie lähenemine sellele on tänapäevane. Tallinna Ülikooli arengukava üks peamine siht on tugevdada õpetajate ettevalmistust.

Õpetajakoolituse arendamisel lähtume tänapäevastest õppimisteaduste põhimõtetest, mis on interdistsiplinaarsed ja märksa laiemate piiridega kui me traditsioonilise pedagoogika puhul oleme harjunud mõtlema. Katsetame ülikoolis julgelt ja kiiresti järele innovaatilisi ja võibolla natuke teistsuguseid ideid, mistõttu asutasime ka Haridusinnovatsiooni keskuse, mis seisab hea selle eest, et muutunud õpikäsitlus jõuaks nii õpetajakoolitusse kui koolidesse.

Õpetajahariduse pidevasse arendamisse panustavad Kasvatusteaduste Instituudiga koostöös enamik ülikooli institute ja kolledžeid, sealhulgas Haridustehnoloogia keskus ning Balti Filmi- ja Meediakool.

Selles, et õpetaja roll on muutunud, ei kahtle meist keegi. Õpetaja ei ole 21. sajandil mitte infoallikas, vaid seoste looja ja väärtushoiakute kujundaja, tema roll on toetada õppija kujunemist ennastjuhtivaks õppijaks, kes tuleb ise-

seisvalt toime muudatustega keskkonnas ning võtab vastutuse oma arengu ja õpivalikute eest.

Sellest lähtuvalt on meie õpetajakoolituse põhimärksõnad kogemine ja katsetamine, analüüsimine ja seostamine, uurimine ja arendamine. Nii tekib tulevasel õpetajal soov ise uurida ja katsetada erinevaid meetodeid hoidmaks õpilaste õpimotivatsiooni ning arendada oma õpetamisioskusi. Meie eesmärk on valmistada ette õpetajaid, kes ei oota tulevikus juhendamist, vaid on valmis ise uusi õppematerjale looma ja kooliarenduses osalema.

Tallinna Ülikool näeb õpetajaharidust osana elukestvast õppest, mis ei lõpe ülikooli lõpetamisega. Me teadvustame oma vastutust tulevaste ja praeguste õpetajate ning koolijuhtide ees, meie ukсед on õpetajatele alati avatud. Hindame kõrgelt koostööd Eesti koolidega, ootame neilt uusi ettepanekuid ja värskaid ideid. Soovin meile kõigile head õpetajahariduse 95. aastapäeva ja arenguterohket tulevikku!

Tiit Land
Tallinna Ülikooli rektor

HARIDUSUUENDUS

Kutsume hariduselus tegutsejaid kaasa lööma Haridusinnovatsiooni keskuse programmides, külastama ja kasutama tänapäevaseid ruume ülikooli Terra hoones, Narva mnt 25 IV korrusel.

- **Koolijuhtimise** rahvusvaheline programm Education4 Future:
<http://www.tlu.ee/et/hik/Education4Future> ja koolijuhtide kohvihommikud
- **Õpistsenaariumite projekt PRÜGI** ootab õpilasi ja õpetajaid reedeti materjale disainima, tänapäevaseid tehnoloogiad kasutama ning loovaid arutelusid pidama. Klassi või rühma suurus 20 õpilast.
Võta ühendust: peeter-eerik.ots@tlu.ee.
- **Õpetajate Akadeemia** avab ukSED 2015. aastal. See on kõikidele haridustöötajatele avatud keskkond, kus saab õppida koolitustel, seminaridel ja teemakodades, osaleda kooliarendusprojektides, küsida nõu, otsida abi, jagada materjale ja leida koostööpartnereid.
- **Küsi akadeemilist nõu ja/või kriitikat** kui Su koolil on mõni mõte või küsimus, mis mahub muutunud õpikäsituse ehk MÕK-i alla.

KÜSILISA:
tlu.ee/hik | hik@tlu.ee

ELUKESTEV ÕPE

Õppimine ja omandatud oskuste teadlik kasutamine on igapäevaelu lahutamatu osa. Väärtustame elukestvat õpet igas valdkonnas ja vanuses ning tagame parimad võimalused nii enesearendamiseks kui organisatsioonide arendamiseks.

- Ühenda hõlpsalt tööelu ja õppimine
 - **Aasta Ülikoolis programm:**
tlu.ee/aastaylikoolis
 - **Avatud tasemeõpe:** tlu.ee/avatudope
 - **Eksternõpe:** tlu.ee/eksternope
- Täienda teadmisi ja oskusi avatud ülikooli täiendusõppes
 - **Avalikud ja tellimuskoolitused:**
tlu.ee/koolituskeskus
 - **Parimad palad juba lähiajal:**
Koolituskino ja koolitused KoMeet, Etikett, Kirjalik kommunikatsioon: ladius eneseväljandus ja korrektne eesti keel
- Õpi ülikoolis juba gümnaasiumiajal
 - **Õpilasakadeemia:** tlu.ee/akadeemia

KÜSILISA:
tlu.ee/avatudylikool | tlu.ee/koolitus |
koolitus@tlu.ee

TEADUSPÕHISED ARENDUSPROJEKTID

Ülikool pakub eraettevõtetele, avalikule sektorile ja kõigile teistele koostööpartneritele **teaduspõhiseid arendusteenuseid, uuringuid, konsultatsioone ja tootelahendusi** kõigis oma valdkondades.

Oleme välja töötanud sadakond erinevat teenust ja toodet ning avatud ka originaalprojektidele, mis põhinevad konkreetse organisatsiooni vajadustel.

KÜSILISA:
tlu.ee/koostoo | teadmussiire@tlu.ee

SISUKORD

VISION

- 2 **Haridusuuendajad: „Õpetaja pole enam ammu kepiga kõster“.** Reivo Maasik

UUDISED

- 6 **Haridusminister: „Tallinna Ülikooli võib pidada õpetajahariduse lipulaevaks“.** Riinu Raasuke
- 7 **Konverentsil “Tallinna Ülikool 2020” osales rohkem kui 300 inimest.** Airi Ilisson-Cruz
- 8 **Retrospektiiv.** Fotokajastus sügissemestrist.
- 9 **Teadlaste ööl tegid ilma füüsikatudengid.** Krista Must
- 10 **Linnar Priimägi alustas tudengiteater TYYT lavastustega.** Riinu Raasuke
- 10 **Tudeng TV lükkas käima uue arutelusaate “Fookus”.** Riinu Raasuke, Marian Võsumets
- 11 **Tulevane õpetaja – käed külge!** Krista Must
- 12 **Haapsalu Kolledž hakkas koolitama nutiõpetajaid.**
- 12 **400 õpetajat osalevad säästva arengu koolitusel.**
- 13 **Õpetajad said uue digiarhiivi.** Krista Must
- 14 **Haridusmaastikul on iga päev eriline.** Tiina Tamkivi
- 14 **HIK koolitab 21. sajandi haridustöötajaid.** Klemen Slabina
- 15 **Legendaarne õpetajate õpetaja tähistas 85. sünnipäeva.** Tiina Tamkivi

AJALUGU

- 16 **Õpetajahariduse sünnilugu.** Krista Must

IKKAGI INIMENE

- 18 **Tiiu Ernits: muusikale pühendunud õpetaja.** Kadri Eisenschmidt

TULEVIK

- 24 **Marge Unt: Kõrgharidusmull!? Tööturu ülesanded kõrgharidusele**

ARVAMUS

- 27 **Mis saab meie rahvastikust?** Allan Puur

NOOR ÕPETAJA

- 30 **Mihkel Kõrbe: Õpetajaks sündinud.** Aneth Rosen

KOGEMUS

- 32 **Euroopa ühes vanimas ülikoolis suvetarkusi kogumas.** Jana Kardaš, Marleen Kedars, Anastassia Loboda, Kai Miller ja Birgit Taska
- Ajas tagasi: sulg pole nutitelefon.** Riinu Raasuke

RAAMAT

- 33 **„Gigantum humeris“ ehk hiiglase õlgadel.** Rebekka Lotman

FOTOD: kaas ja tagakülg
KRISTJAN MADALVEE
www.madalvee.com

Kristi Vinter ja Mati Heidmets diskuteerivad õpetajahariduse 95. aastapäeva puhul eesti hariduse tuleviku üle. Fotod: Piret Räni

HARIDUSUUENDAJAD: „ÕPETAJA POLE ENAM AMMU KEPIGA KÖSTER“

Reivo Maasik, *TLÜ klassiõpetaja eriala tudeng*

Haridusreform peaks praeguses maailmas olema eluviis, usuvad Tallinna Ülikooli sotsiaalpsühholoogia professor Mati Heidmets ja Kasvatusteaduste Instituudi direktor Kristi Vinter.

Te mõlemad olete viimasel paaril aastal rääkinud avalikkuses palju haridusuuendustest ja muudatustest Eesti haridussüsteemis. Miks on vaja Eesti kooli muuta?

Mati Heidmets: Kool on ikka seda nägu nagu ühiskond ja ühiskond on muutunud. Tööturg on muutunud ja tahab teistsuguseid oskusi. Noored inimesed, kes kooli tulevad, on

teistsugused. Õpetaja ei ole enam kepiiga köster või vana Laur. Õpetajas on muidugi nii köstrit kui Lauri, aga see ümbermõtlemine seisneb ikkagi selles, et sa ei lähe õpilase kallale kui teadja, tark ja ülemus, vaid lähed rohkem kaaslase või partnerina. Õpetajaroll pole kuskil valmis tarkuste edasiandmine, aga tähtis on koos neile tarkustele peale vaatamine ja mõtisklemine, et mis nendega peale hakata, mis eluolukordades kasutada, kuidas neid otsida. See muidugi eeldab õpetajalt rohkem enesekindlust. Tarkus on kohaneda piisava mõistusega selle muutuva maailmaga jättes alles selle, mis inimesest ikka inimese teeb.

Kristi Vinter: Arvuti ja tehnoloogia kasutamise oskus pole ainsad asjad, mis tõstavad õpetaja juba esimeses klassis õpetajast kõrgemale, vaid tegelikult ka see, et praegused lapsed hakkavad ennast hästi varakult jagama kahe reaalsuse vahel. Praegune õpetaja peab olema hästi paindlik. Seesama internet toob uued teadused koju kätte ja seesama laps võib olla mõnes asjas palju targem kui põhikooli õpetaja. See tähendabki info kriitilise hindamise oskust, mida tegelikult tänapäeval koolis piisavalt ei õpetata, aga mida tuleks teha juba maast madalast.

Mida peaks kindlasti muutma, et asi läheks paremuse poole?

K.V.: Ma arvan, et õpetaja ise taandaks ennast sellest entsüklopeedia ja kõiketeadja rollist ja võtaks tarkuse jagajana sammu tagasi ning

muutuks pigem partneriks, õppimise saatjaks. Ma arvan, et see muutus on kõige suurem, sest sealt hakkavad iseenesest tekkima ka meetodilised muutused.

M.H.: Ma arvan ka, et see on rollimuutus. Rollimuutus peab peas toimuma, igasuguseid klassiruumi ja vidinaid on lihtne muuta. Veel üks oluline muutus on see, et kes on teadmiste allikas – mitte ainult õpetaja, vaid ka kaasõpilased. Mõtlevad koos, hakkavad omavahel üksteise mõtteid kritiseerima ja sealt tekib see tarkus.

Rollimuutus peab peas toimuma, igasuguseid klassiruumi ja vidinaid on lihtne muuta.

Mati Heidmets

Millised on kõige suuremad takistused, mis tuleb ületada?

K.V.: See on seotud pildiga peas, harjumusega asjadest teatud kindlal viisil mõelda. On mõned sellised jäigad arusaamad, milline õpetaja või õppejõud on ja peab olema. Reeglina kangastub õpetajana selline hallipäine ranges kostüümis naisterahvas, tihtilugu gloobus ja kaardikepp ka taustal, teatud olemuse ja välimusega inimene, sellega on kaasas mingi pakett. Sama kooliga.

M.H.: Ma paneks siia juurde, et selline võti muutmise või uuendamise juures on eestvedamine. Kui vaadata koolipilti suures plaanis, siis usun, et mida rohkem on hulle koolijuhte, seda rohkem hakkab juhtuma. Ma kujutan ette, et koolijuhid võiksid olla üks sihtgrupp, keda Eestis tuleb toetada ja vajadusel tagant lükata.

Milline on ülikooli roll koolisüsteemi uuendamisel?

M.H.: Ülikooli roll on kogu selle uue asja mõtestamine ja süsteemi panemine. Kes teine seda oskakski teha, see peakski olema ülikoolide roll. Ma arvan ka, et meie jaoks on oluline ka maailmakogemuse import, sest neid maailma uuendajaid ikka leidub. Seda kõike tuleb levitada õpetajate ja tulevaste õpetajate seas.

K.V.: Selle mõtestamisega täitsa nõus. Ei saa öelda, et Eestis ja mujal koolisüsteemi uuendamisega vähe tegeletakse – ainult et see on praegu võrdlemisi juhuslik. Siin on kodumaise kõrval hästi tähtis ka hea maailmapraktika, kohalikku konteksti pakendamine ja levi-tamine.

“ Ei saa öelda, et Eestis ja mujal koolisüsteemi uuendamisega vähe tegeletakse – ainult et see on praegu võrdlemisi juhuslik. ”

Kristi Vinter

Kas üldhariduskoolide uuendamisega peaks uuenema ka Tallinna Ülikooli haridus?

M.H.: Muidugi. Kui võtta näiteks õpetaja-koolitus, siis on ju mõtetu õpetajat õpetada teistmoodi, kui ise teed selle õpetamise käigus vanamoodi.

K.V.: Ülikool võiks mõnes mõttes olla ka see inkubaator, kus uued asjad läbi proovitakse ning vaadatakse, millised nendest headest mõtetest päriselt ka töötavad. Nii ei hakka me tehnikaid, mis ei tööta, väljapoole pakkumagi.

Kas Eesti haridus saab kunagi valmis?

K.V.: See oleks lausa traagiline. Tänapäevases maailmas on kiiret arengut nii palju, et reform peaks olema juba nagu eluviis.

Praeguses maailmas tulevad hästi toime need, kes on paindlikud, suudavad kiirelt muutustele reageerida ning loovalt ja kriitiliselt informatsiooni hinnates elus ette tulevatele küsimustele lahendusi leida. Meie haridus-süsteem peaks igal tasandil püüdlema nende oskuste ja võimete kujundamise suunas.

M.H.: See oleks küll jube, kui haridus kunagi valmis saaks. Tuleb nautida muutusi ja õppida muutusi nautima.

KRISTI
VINTER

MATI
HEIDMETS

- TLÜ Kasvatusteaduste Instituudi direktor
- Mitmekordne populaarseim õppejõud
- Endine TLÜ Pedagoogilise Seminari direktor
- Mentorõppejõud
- TLÜ teaduskomisjoni ja senati liige
- Kaitses doktoritöö digitaalse ekraanimeedia tarbimisest 5-7-aastaste laste seas ja selle sotsiaalsest vahendamisest Eestis
- TLÜ hariduspoliitika ja sotsiaalpsühholoogia professor
- TLÜ Haridusinnovatsiooni Keskuse käivitaja
- Riigivapi ja Valgetähe teenetemärgi omanik
- Endine Tallinna Ülikooli rektor
- Endine peaministri nõunik ning Presidendi akadeemilise nõukogu liige
- Doktorikraad psühholoogias
- Koolijuhtide õppekava Tuleviku kool

KOMMENTAAR:**TÄNAPÄEVA LAPS
ELAB TEISTSUGUSES
KESKKONNAS**

Kristi Vinter

Eesti kool on teelahkmel, kus uutmoodi veel ei oska, aga vanaviisi ka enam ei saa.

Uuendamise pidurdajad ei ole alati kaugeltki koolid ise, vaid pigem lapsevanemad, kelle argumendid vana kooli säilitamiseks tulenevad arvamusest, et „sain mina samasuguses koolis tubliks inimeseks, saab ka laps“. Argumenteerijad kipuvad unustama, et tänapäeva laps ja noor elavad sootuks teistsuguses keskkonnas.

Laste argipäev on täis ekraane, infotulv on meeletu, oma identiteeti jagatakse võrgumaailma ja füüsilise keskkonna vahel, visuaalne informatsioon seljatab tekstid. Pikkade lineaarsete tekstidega lugemismaterjal on hüperlinkitud võrgumaailma kõrval piinarikas lugeda ning õppijate tähelepanu püüdmise muutub paljude segajate ja stiimulite külluses aina keerulisemaks.

Esile on kerkinud vajadus teistsuguste oskuste järele, milleks on kriitiline mõtlemine, informatsiooni usaldusväarsuse hindamine, toimetulek digitaalmaailmas ja digitaaltehnoloogia rakendamine elus ette tulevate probleemide lahendamiseks, suurem koostöövajadus jms, sest ühiskonna ees olevaid probleeme ei saa enam lahendada üksnes spetsiifiliste aine-teadmiste ja oskustega. Vana kool seda kõike tagada ei suuda – ei sisuliselt ega vormiliselt.

ETTEPANEKUD KOOLISÜSTEEMI UUENDAMISEKS:

- Astmelistele ainekavadele üles ehitatud õppimine annab võimaluse toetuda õpilase tugevatele külgedele ning võimaldab õppida oma tempos. Andekad liiguvad edasi kiiremini ning vähem andekaid saab toetada individuaalselt siis, kui mõni vaheaste on keeruline.
- Samas vanuses laste klassidest loobumine loob õpilastele võimaluse õppida individuaalses tempos, üksteist toetada ja õpetada, saades seejuures elus vajalikke koostöökoogemusi.
- Koolipäeva korraldamine selliselt, et 45-minutilised ainetunnid seda ei kammitse ning mitme eri aine õpetaja juhendamisel rakendatakse pikemaid, süvenemist võimaldavaid ja probleemide olemusest tervikpilti loovaid õppesessioone, kujundab õppeprotsessist terviku ega haki seda seostamata ainespetsiifilisteks tükkideks. Baasdisipliine nagu keeled ja matemaatika võib õpetada ka klassikalisel moel.
- Koolisolemise aega tuleks kasutada õpitu mõtestamiseks ja aktiivseks mõtlemiseks, mitte tegevusteks, mida saab teha ka õpetajata (lugeda, kuulata videoloengut jms);
- Projektõppe rakendamine aitaks isoleeritud ainevaldkonnad omavahel seostada ning näitaks maailma tervikuna. Tänapäeval on ainekeskse teadmise asemel vaja pigem probleemist lähtuvat tarkust, mille puhul on ääretult oluline oskus ja võime teha koostööd ning olla paindlik ning loov.
- Lubada õpilasel õppetöö ajal õppida väljaspool klassiruumi ja kooli – vaid kooliseinte vahel viibimine ei tee targaks.
- Viimaseks, aga muutuste elluviimiseks ilmselt üheks olulisemaks muutuste läbi viimise võtmeks tuleks püüelda õpetaja rollimuutuse poole, mis tähendab, et õpetajal tuleks lubada ja teda lausa paluda olla õppijale partner, mentor, õppimise saatja ja kaaslane, mitte kõiketeadja, kontrollija, ülemus.

Kommentaari on refereering ajalehes Sirp 19.09.2014 ilmunud Kristi Vinteri artiklist "Kool ja õpikäsitlus peavad muutuma".

HARIDUSMINISTER: „TALLINNA ÜLIKOOI VÕIB PIDADA ÕPETAJA- HARIDUSE LIPULAEVAKS“

Intervjuus TLÜ Ajakirjale paneb haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski Tallinna Ülikoolile südamele pingutada ka edaspidi selle nimel, et õpetajakoolitusse jõuaksid kõige võimekamad ja motiveeritumad üliõpilased.

Riinu Raasuke

Milline on tänane õpetajahariduse seis Eestis?

Õpetajaharidus on viimastel aastatel läbi teinud olulisi muutusi, palju on muudetud õpetajakoolituse õppekavasid. Tallinna Ülikooli võib pidada õpetajahariduse lipulaevaks, näha on ülikooli tahet edasi areneda ja püsida valdkonna arengusuundade eestvedaja rollis. See

tahe leidis kinnitust Tallinna Ülikooli visiooni-konverentsil. Tempokat liikumist selles suunas takistab siiski ligne killustatus, seda nii ülikooli sees kui õpetajakoolitust pakkuvate ülikoolide vahel. Rahvusvahelistumine ja mobiilsus on tähtsad märksõnad ka õpetajahariduse valdkonnas, seda suunda saaks ja tuleks rohkem arendada. Võimalused selleks on olemas, näiteks Erasmus+ programmi raames.

Mis on õpetajahariduse tulevikuplaanides prioriteetid?

Eesti õpetaja keskmine vanus on ligi 50 eluaastat, mistõttu muutub õpetajahariduse küsimus lähima kümnendi jooksul ühiskondlikult akuutseks. Meie prioriteet on õpetajahariduse kompetentsikeskuste väljaarendamine, nagu näeb ette Elukestva õppe strateegia. Õpetajaks õppimine peab muutuma atraktiivsemaks, õppekavas tuleb paremini lõimida teooria ja praktika.

Kompetentsikeskuste tegevus hõlmab veel heade praktikate kogumist ja levitamist, haridustöötajate nõustamist, innovaatiliste lahenduste väljatöötamist, uuringute läbiviimist jpm. Ootused on kõrged. Ülikoolid peaksid kompetentsikeskuste tegevuste kaudu võtma juhtiva rolli sidusa õpetajahariduse kujundamisel – seda nii esmaõppe, kutseasta tegevuste vedamise kui süsteemse täiendusõppe osas.

Esmahariduses on eriti oluline õpetajakoolituse praktika arendamine koostöös praktika partnerkoolidega. Nii esma- kui täiendusõppes ootame ülikoolidelt mitmekesisemate õpi-meetodite ja -strateegiate kasutamist.

Milline on Tallinna Ülikooli roll või kohustus tulevikuplaanide täitmisel?

Ülikoolile jääb õpetajate järelkasvu tagamisel Eestis võtmeroll. Enamik hariduskorralduslikke muudatusi eeldab pädevate ning uuendustele avatud õpetajate olemasolu, mis omakorda eeldab tõsist tööd nii õpetajate esma- kui täienduskoolituse valdkonnas. Ehkki see ei sõltu ainult Tallinna Ülikoolist, tuleb pingutada selle nimel, et õpetajakoolitusse jõuaksid kõige võimekamad ja motiveeritumad üliõpilased. Väga head haridust ei saa olla ilma väga hea õpetajata.

Riigikogu liige, professor Jaak Aaviksoo diskuteerimas TLÜ teadur Grete Arroga. Foto: Piret Ráni

KONVERENTSIL “TALLINNA ÜLIKOOL 2020” OSALES ROHKEM KUI 300 INIMEST

Airi Ilisson-Cruz

11. septembril peetud konverentsil “Tallinna Ülikool 2020 - targa eluviisi eestvedaja” tutvustati ülikooli 300 liikmele ja partnerile arengukontseptsiooni, mille keskmes on tarkus oma eluviisi kujundamisel.

„Minu jaoks tähendab tark eluviis mõistliku käitumist ja toimetamist nii enda jaoks kui ümbritseva suhtes, korraldades oma elu paindlikult ja kestlikult ning luues igale inimesele eneseteostuseks parimad võimalused,“ märkis konverentsi avanud rektor professor Tiit Land. „Selleks, et hästi elada, peame suutma teha õigeid otsuseid, milleks omakorda peame olema suutelised tegema vahet õige ja vale vahel.“

Haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski tõdes, et ülikool ei pea mitte sobituma, vaid olema ise aktiivne kujundaja. “Ülikool peaks olema julge, nii julge ühiskonna eeskõneleja kui oma eesmärkide seadja,“ lisas

Ossinovski. „Olles valinud endale viis fookusvaldkonda, millest üks on haridusuuendus, on Tallinna Ülikooli jaoks praegu väga õige aeg vaadata enda sisse ja mõelda, milline on tema koht ja roll Eesti ühiskonnas.“

Konverentsil täpsustasid ülikooli liikmed strateegilise eesmärgina määratletud fookusvaldkondade sisu. Seda kommenteerisid kriitiliste sõpradena vastava valdkonna eksperdid ja arvamustliidrid, kes tunnustasid TLÜ fookuseerimist ja avatud partnerlust ühiskonnaga.

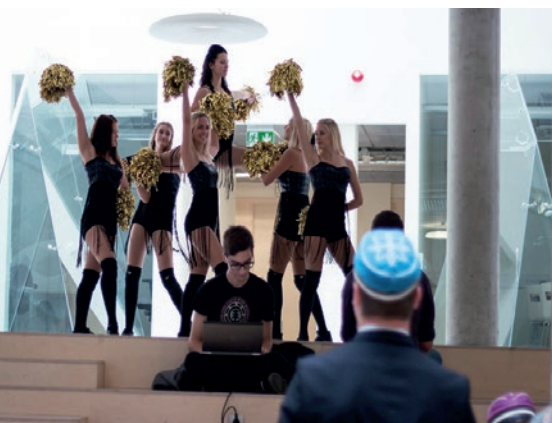
Konverentsi saab täispikkuses järelvaadata Delfi TV-s. Pärast konverentsi jätkub töö ülikooli arengukava ettevalmistamisega. Järgnevate kuude jooksul täpsustatakse alameesmärke ja tegevusi, arengukava on kavas kinnitada ülikooli senatis aasta lõpuks. Hoiat end ülikooli arengukava täiendamise kursis veebis tlu.ee/2020.

RETROSPEKTIIV

Fotod: TLÜ Üliõpilaskonna Fotoklubi

Tallinna Ülikooli maskott Eksmati läbis edukalt SEB Maratoni 10 km distantsi.

Septembri algul toimus tudengimes Melu, kus tudengid tutvusid erinevate vaba aja võimalustega. TLÜ Tantsutüdrukud Melul tudengite meelt lahutas.

TALLINNA ÜLIKOOI AJAKIRI / NR 6 / SÜGIS 2014

Tallinna Ülikooli Rebased ristiti tudengiteks Rebasepeol Patarei merekindluses.

TLÜ rahvusvaheliste tudengite õhtul said välistudengid proovida kiluvõileiba ja kaikavedu.

Septembri viimasel nädalavahetusel tähistas Konfutsiuse Instituut Tallinna Ülikooli sisehoovis oma neljandat sünnipäeva, pakkudes külalistele värvikaid ja eksootilisi muusika- ja tantsuetteasteid ja põnevaid õpitubasid. Sünnipäevakülalised said poseerida fotograafile Hiina keisri rõivais, tuntut Hiina kultuuriregelasena ja Konfutsiuse endana.

Foto: Eik Tammemäe

TEADLASTE ÖÖL TEGID ILMA FÜÜSIKA- TUDENGID

Krista Must

Tänavusel Teadlaste Ööl viisid Tallinna Ülikooli füüsikamagistrandid ja teadlased läbi 13 katset, üllatades pealtvaatajaid muuhulgas plasma-kera abil süüdatud lambipirniga ja faktiga, et vedrul on mälu.

Katseid juhtis energiline füüsikamagistrant Käthi Niman. Ta märkis, et uue põlvkonna füüsikaõpetajad teevad tunnis rohkem katseid ning seetõttu on füüsika kooliõpilastele huvitav aine. Füüsikud näitasid, mis on Stirlingu meetod, kuidas erinevad piki- ja ristlained ning mis on Foucault' pendel.

“Füüsikas on väga oluline, et õpilased saaksid katse tegemisel kõik etapid läbi proovida. Mul on viis kapitäit katsevahendeid ning oma õpilastega Tallinna Balletikoolis teen poolaastas kaks suuremat ning viis-kuus väiksemat katset,” loetles Käthi Niman ning lisas, et astronoomiatunni osana viib ta klassi Linnahalli katusele tähistaevast vaatlema.

Tallinna Ülikooli füüsikamagistrandid ja teadlased on koondunud rühma “F nagu Füüsika” ning tegelevad aktiivselt oma eriala populariseerimisega. Oma loengute ja katsevarustusega on nad sagedased külalised koolides ja messidel, kuhu neid saab soovi korral tellida.

Tudeng TV „Fookus“ Europarlamendi valimiste teemaline saade. Studios Andres Tarand, Karin-Liis Lahtmäe, Ahto Lobjakas ja Martin Helme. Foto: Tudeng TV

LINNAR PRIIMÄGI ALUSTAS TUDENGITEATER TYYT LAVASTUSTEGA

Riinu Raasuke

Tallinna Ülikoolis alustas tegevust uus tudengiteater TYYT, mille hüüdlauseks on „Kõik proovivad!“

Teatri tegijate sõnul pole uue teatri eesmärgiks saada konkreetne lavastus valmis kindlaks kuupäevaks. Pigem annavad proovid hea võimaluse argipäevamõtetest eemale saada, proovida harjutamise abil ümberkehastumise ning lavalise suhtluse mängu.

Üliõpilasteatri kaugeim siht on jõuda jõuda William Shakespeare'i tragöödia „Othello“ esietenduseni. Teatri lavastaja, TLÜ kommunikatsiooni instituudi imagoöloogia dotsendi Linnar Priimäe käe all saab proovida ümberkehastumist ning õppida etenduskunsti teooriat ja praktikat.

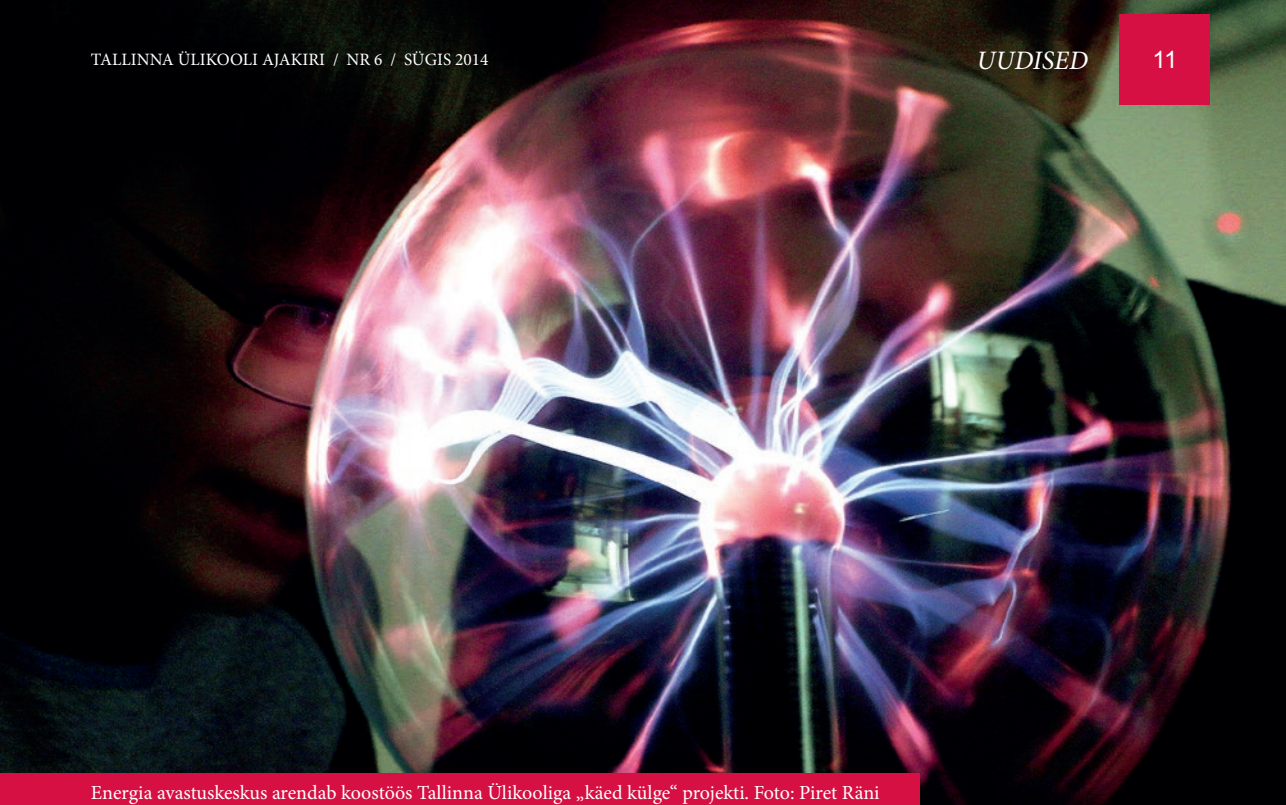
TUDENG TV LÜKKAS KÄIMA UUE ARUTELUSAATE „FOOKUS“

Riinu Raasuke, Marian Võsumets

Sügisest alustab oma teist hooaega noorte ajakirjanike arutelusaade „Fookus“, mis annab tudengitele võimaluse vestluses kaasa rääkida.

Saatejuht Marian Võsumets rääkis, et kevaldel edukalt alustanud „Fookus“ kaasas arvamusiandjaid ning tudengeid, et ühiselt aktuaalsete teemade üle arutleda. „Uue generatsiooni pealekasv teemade käsitlemisel on vajalik ja samas paratamatu, sest laulva revolutsiooni põlvkond on jõudmas ikka, kus otsuste tegemine ja ühiskondlikud valikud on nende endi kätes,“ lisis ta.

Alanud sügishooajast on „Fookus“ otseetris esmaspäevaõhtuti kell 21. Formaadiuunduseks on otsesaade, mille jooksul on vaatajatel võimalik saate kodulehel ja Facebookis kommentaare lisada ning külalistele ja saatejuhile küsimusi esitada. Esimene otsesaade on eetris 13. oktoobril kell 21 veebikanalis www.tudeng.tv/fookus.

Energia avastuskeskus arendab koostöös Tallinna Ülikooliga „käed külge“ projekti. Foto: Piret Rääni

TULEVANE ÕPETAJA- KÄED KÜLGE!

Krista Must

Kui tavalises koolitunnis õpetatakse enamasti õpiku abil, siis Energia avastuskeskus arendab koostöös Tallinna Ülikooliga „käed külge“ ehk näituste ja programmide abil kogemustest õppimise võimalusi Eestis.

Tallinna Ülikoolis kevadel startiva õppeainena Kogemusõpe avatud õpikeskkonnas algab Eestis õpetamine kogemusõppe abil. Tallinna Ülikooli poolt veab vastavat projekti Kasvatus- teaduste Instituudi ülddidaktika dotsent Katrin Poom-Valickis.

Tallinna Ülikool töötas uuendusliku õpetajakoolituse aine välja koostöös Energia avastuskeskusega ning Läti Ülikooli, Helsingi Ülikooli ning Läti teaduskeskuse Z(in)oo partneritega. Tegemist on Soome Heureka teaduskeskuse ning Helsingi Ülikooli õpetajakoolituse osakonna koostöös juba 15 aastat läbiviidud kursuse eeskujul loodud õppeainega.

Kogemusõppe tähtsust tunnustatakse järjest enam mitmel pool maailmas, sest uurimused on tõestanud, et kogemusest õpitu kinnistub

paremini ning püsib meeles kauem kui pelgalt õpikust loetu. „Meil on hea meel olla selles töös partner ja uue kursuse toimumise platvorm. Tegu on Eesti kontekstis tõelise haridusuuendusega,“ rääkis Energia avastuskeskuse juhataja Kertu Saks.

Uue õppeaine raames õpetatakse, kuidas kogemusõppe meetodeid õppetöös kasutada ning mida õpilastega avatud õpikeskkonnas teha. Kursuse raames töötavad tudengid välja tunnikavad, millest paremad pannakse tudengitele ja õpetajatele kasutamiseks välja kursuse internetikeskkonda.

Kursuse eksperdid on rõhutanud, et kogemusõppe rakendamine on tähtis hariduse igal astmel ja igas koolitüübis. Kursus alustab Tallinna Ülikoolisvalikainena, milleläbinusaab 3 EAP. Kursus sobib ka õpetajate täienduskoolituseks.

HAAPSALU KOLLEDŽ HAKKAS KOOLITAMA NUTIÕPETAJAID

2016. aastal saavad tunnistuse Eesti esimesed nutiõpetajad, praegused Haapsalu Kolledži tudengid, kes hakkavad muutma hariduse andmise tulevikku.

„Nutioõpetaja pole seega mingisugune ime-loom. Meie mõistes on tegu lihtsalt õpetajaga, kel on nii head ainealased teadmised, pedagoogilised oskused kui tehnoloogiline pädevus,“ kirjeldas nutiõpetajat uue õppekava juht Piret Lehiste.

Nutiõpetaja õpingud hõlmavad 21. sajandi tehnoloogiaid ja oskusi – õppetöös keskendutakse loovusele ja koostööle. Kuigi tegu on nutiõpetajate esimeste sammudega, on lootust, et koolitus inspireerib ja innustab õpetajaid.

Aasta algul alustab uus nutiõpetajate õppeühm, seega on kõik huvilised oodatud. Selleks saada e-kiri enne 1. detsembrit aadressil: piret.lehiste@hk.tlu.ee.

400 ÕPETAJAT OSALEVAD SÄÄSTVA ARENGU KOOLITUSEL

Keskonnaameti ja TLU Ökoloogia Instituudi Säästva Arengu Hariduskeskus viivad tänavu läbi säästvat arengut toetava mahuka koolitusprogrammi, mille jooksul koolitatakse enam kui 400 õpetajat ning mitteformaalse keskkonahariduse spetsialisti üle Eesti.

Kokku koolitavad ülikool ja keskkonnaamet 17 rühma osalejaid. Viimased koolitusgrupid avatakse tänavu aasta lõpul. Lisaks koolitustel jagatavatele teadmistele, kogemustele ja elamustele sünnib koolitustel osalejatest unikaalne üle-eestiline võrgustik, kes jagab säästvat arengut toetavat maailmavaadet ning omab suurt potentsiaali edasisteks koostööprojektideks.

Koolitusprogrammi projektijuht on Rea Raus ning valdkonna ekspert Imbi Henno. Täpsema info koolitajate ja programmi kohta: www.tlu.ee/SAHK.

Kursusel osaleva gümnaasiumi meeskonna lõputöö: „Säästev areng semiootilises võtmes“. Foto: Rea Raus

Kaader õppefilmist. Allikas: ARHUS

ÕPETAJAD SAID UUE DIGIARHIIVI

Krista Must

Septembri keskel esitles TLÜ Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseum äsja valminud digitaalarhiivi “Hariduslooline e-varamu”, kus leidub ca 30 000 pilti ja õppefilmi.

Nüüdsest saavad õpetajad ja kooliürijad uue digitaalarhiivi abil veebis kasutada muuseumi foto- ja audiovisuaalset kogu: mille moodustavad haridusloolised fotod, metoodilise sisuga klaasdiapositiivid, diafilmid, õppefilmid.

Filmide hulgas on näiteks õppefilmid eesti metsloomadest ja taimestikust, keskaegsest Tallinnast, erinevatest lasteaedadest, astronoomide laagrist ja paljust muust.

“Need materjalid on suure tähtsusega õpetajate jaoks, kes otsivad võimalusi näitamaks tundides õppefilme ja ajaloolisi haridustemalisi arhiivivõtteid,” ütles Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseumi direktor Veronika Varik.

Veronika Variku sõnul on see Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseumi jaoks üks suurimaid projekte, mille eelarve on veidi väiksem muuseumi enda 2013. aasta eelarvest. Projekti käigus digitaliseeriti ühtekokku 37 894 ühikut materjali, lisaks veel 106 õppefilmi kogupikkusega 28 tundi. Varik märkis, et digitaliseeritud materjal leiab loodetavasti kasutust nii Eestis kui välisest kogukonnades.

Digitaalarhiiv
 “Hariduslooline e-varamu”
arhmus.tlu.ee

HARIDUSMAASTIKUL ON IGA PÄEV ERILINE

Tiina Tamkivi

Viimsi Koolis teadmiskeskuse Collegium Eruditionis juhi ja õpetajana töötavale Peeter Sipelgale omistati 2014. aastal TLÜ silmapaistva vilistlase tunnustus ja aasta varem ka Harjumaa aasta õpetaja tiitel.

Oktoobri algul pälvis Sipelga juhitud teadmiskeskus Collegium Eruditionis Eesti riigilt „Aasta tegu hariduses 2014“ tiitli.

Peeter on õppinud gümnaasiumi füüsika-õpetajaks ja põhikooli loodusainete õpetajaks ning on praeguseks olnud õpetajaametis juba 15 aastat. Tema kutsumus on lastele teadushuhariduse võimaldamine.

“Pean andekate laste arengut toetava teadmiskeskuse Collegium Eruditionise loomist oma karjääri olulisimaks saavutuseks. Oleme suutnud särama panna sadade laste silmad. Õpilasteadus mitmekesistab õppetööd ja aitab märgata, innustada ning luua võimalusi õpilastele oma annete arendamiseks.

“Väärtustan ülikoolist kaasa saadud julgust eksperimenteerida ja eksida.”

On äärmiselt meeldiv, et Tallinna Ülikool märkab ja tunnustab oma vilistlasi. TLÜ eelkäija Tallinna Pedagoogikaülikooli lõpetajana olen püüdnud oma tegemistes kaasa aidata hariduselu edendamisele ja võtnud südameasjaks teadushuhariduse arendamise. 2011. aastal sai Viimsi Koolist Tallinna Ülikooli partnerkool ja koos oleme ellu viinud mitmeid hariduslikke projekte nii õpilaste teaduspäevade kui õpetajate täiendkoolituste näol.”

HIK KOOLITAB 21. SAJANDI HARIDUSTÖÖTAJAJD

Klemen Slabina

2014. aasta alguses startis TLÜ Haridusinnovatsiooni Keskuses rahvusvaheline akadeemiline täiendkoolituse programm „Education4Future“, milles osaleb kolm riiki.

E4F programm keskendub muutunud õpikäsitusele haridusjuhtimises. Programmi abil saavad kogened ja värsked koolijuhid ning juhtimishuvilised õpetajad, samuti kõik teised hariduses aktiivselt kaasamõtledjad mõtestada uusi lähenemisi juhtimisele, õpetamisele ja õppimisele nii rahvusvahelises kui eesti kooli ja klassiruumi kontekstis.

Koostöös partneritega, kelleks olid Hogeschool van Amsterdam, Pädagogische Hochschule Zürich ja Schulamt Fürstentum Liechtenstein, kujunes kümme kuud kestnud programmi käigus välja E4F võrgustik, milles osales 14 Eesti, 40 Šveitsi ja Hollandi haridustöötajat ning 25 koolitajat. Programmi käigus viidi 12 haridus- asutuses läbi kooliarendusprojektid.

„E4F avab piire mitut moodi, eriti mõjutab see meie mõtteviisi,“ tõdes programmis osalenud Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukooli direktor Erle Põiklik.

2015. aasta veebruaris alustavad Erasmus+ programmi ning Haridus-ja Teadusministeerium toel uued osalejad. Kandideerima on oodatud kõik huvilised. Programmi juht on Haridusinnovatsiooni keskuse arendusjuht Klemen Slabina.

Lisainfo programmi kohta:
www.tlu.ee/hik/Education4Future

LEGENDAARNE ÕPETAJATE ÕPETAJA TÄHISTAS 85. SÜNNIPÄEVA

Tiina Tamkivi

Tallinna Ülikoolis pidulikku päeva tähistanud legendaarne emeritprofessor Lembit Andresen alustas oma sünnipäevakõnet sõnadega: „Veel tähtsam kui punkt, milleni me oma valitud teel jõuame, on tee ise, mida mööda me edasi sammume“.

Professor Andresenil on põhjust nii kõneleda, sest ta on olnud õpetajaharidusega seotud rohkem kaks kolmandikku sajandit ning oma õpetust Tallinna Ülikoolis jaganud pea 11 000 õppurile. Kevadel pidas koolmeister oma 85. sünnipäeval kõne Eesti õpetajahariduse ajaloost.

Ligi tunni pikkuses kõnes kirjeldas õpetajate õpetajast emeritprofessor aega, mil õpetajaks õppimine oli au sees ning tung koolmeistriks saada oli suur. Aja möödudes kanti koolis edasi ka eestimeelsust, kui seda poliitilises korras vajaka jäi. „Iga tee algus on koolitee. Iga rahva algus algab kooliteest,“ märkis Andresen.

Tema sõnul on õpetamine aja jooksul muutunud järjest rohkem naiste valdkonnaks ning on seda praegugi. Meenutades aega, mil noormehi saadeti ajateenistuse asemel koolitundi andma, leidis Andresen, et seda võiks teha tänapäevalgi.

1919. aastal asutati Tallina Õpetajate seminar, millest sai ajapikku Pedagoogikaülikool ning Tallinna Ülikool, kus õpetajakoolituse traditsioone kannab edasi Kasvatusteaduste Instituut. „Oluline on jätkata vanade koolmeistrite dünastiat,“ lisas Andresen, kes peab õpetajate ettevalmistamist eestikeelse hariduse üheks tähtsaimaks eelduseks.

Lembit Andresen on töötanud õpetajana, aastast 1958 Tallinna Ülikooli õppejõuna.

Aastast 1977 on ta olnud pedagoogika ajaloo professor, 1969–1971 ja 1975–1976 oli Andresen pedagoogika ja psühholoogia kateedri ning aastast 1991 pedagoogika ajaloo õppetooli juhataja, aastast 2004 emeritprofessor. Ta on õpetanud pedagoogika ajalugu ka TLÜ Haapsalu (1999–2008) ja Rakvere (2001–2009) kolledžis.

Foto: Kristjan Madalvee

ÕPETAJAHARIDUSE SÜNNILUGU

1919 luuakse **TALLINNA ÕPETAJATE SEMINAR**, alustatakse klassiõpetajate ja mitme aine õpetajate ettevalmistamisega

1922 avatakse Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseumi eelkäija Tallinna Linna Pedagoogiline Muuseum

1928 Seminari uus nimi on **TALLINNA PEDAGOOGIUM**, alustatakse tööõpetuse õpetajate ettevalmistamisega

1929 hakatakse ette valmistama käsitöö ja kodunduse õpetajaid

1935 avatakse Pedagoogilise Seminari eelkäija Eesti Naisliidu Kodumajanduse Instituut

1937 pedagoogium taasnimetatakse **TALLINNA ÕPETAJATE SEMINARIKS**

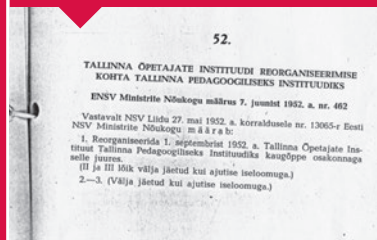

1945 alustatakse alushariduse pedagoogide ettevalmistamisega

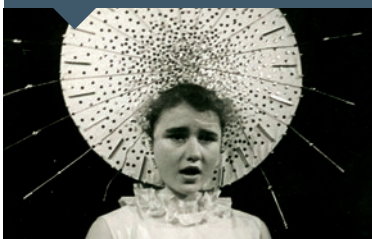

1947 seminarist saab **TALLINNA ÕPETAJATE INSTITUUT**, kus valmistatakse ette eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, inglise keele, saksa keele, ajaloo, muusika, matemaatika, füüsika, bioloogia, geograafia, kehakultuuri ning põhikooli loodus- ja täppiseaduste õpetajaid

1952 instituudi uus nimi on: **EDUARD VILDE NIMELINE TALLINNA PEDAGOOGILINE INSTITUUT**

1959 alustatakse kunstiõpetajate ettevalmistamisega

1971 alustatakse töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajate ettevalmistamisega

1976 avatakse koolijuhtide kvalifikatsiooni tõstmise teaduskond, hiljem Täiendõppekeskus, alustatakse koolijuhtide täienduskoolitusega

TALLINNA ÜLIKOOLIS

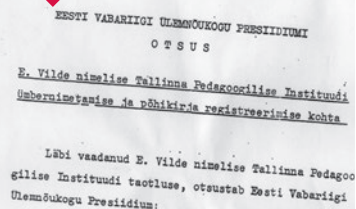
1982 alustatakse eesti keele kui teise keele õpetajate ettevalmistamisega

1988 alustatakse kutsepedagoogide ettevalmistamisega

1992 instituudi uueks nimeks saab: **TALLINNA PEDAGOOGIKAÜLIKOOL**, alustatakse kasvatusteadlaste ettevalmistamisega

1993 alustatakse informaatikaõpetajate ettevalmistamisega ja õpetajate täienduskoolitusega

1996 alustatakse prantsuse keele õpetajate ettevalmistamisega, tegevust alustavad Avatud Ülikool ja Haridustehnoloogia Keskus

1997 pärast 20 aasta pikkust eripedagoogika aine õpetamist alustatakse eripedagoogide ettevalmistamisega, avatakse Haapsalu Kolledž

1998 avatakse Rakvere Kolledž

2001 alustatakse andragoogide ja haridusjuhtide ettevalmistamisega

2003 avatakse kasvatusteaduste teaduskond, tänane Kasvatusteaduste Instituut

2004 avatakse Kasvatusteaduste Doktorikool ja Õpilaskadeemia

2005 luuakse Riigikogu otsusega **TALLINNA ÜLIKOOL**

2013 uksed avab Haridusinnovatsiooni Keskus

TIIU ERNITS: MUUSIKALE PÜHENDUNUD ÕPETAJA

Kadri Eisenschmidt, TLÜ kommunikatsiooni magistrant

**57-aastaselt doktorikraadi kaitsnud elukutse-
lise muusikaõpetaja ja instrumentaalmuusika
lektori Tiiu Ernitsa (59) väitekirjaga osutus nii
menukaks, et Eesti riik tunnistas selle 2013.
aasta parimaks üliõpilaste teadustööks.**

„Vanus pole mind kunagi heidutanud – elus
tuleb teha asju nii, et endal on huvitav,“ leiab
särava naeratusega, oma elu õpetamisele ja
õppimisele pühendanud naine.

**Kuidas viis aastakümnete pikkune klaveri-
mäng filosoofiadoktori kraadini?**

Töötan praegu Tartu II Muusikakoolis klaveriõpetajana ja väärtustan väga Eesti lastele muusikalise hariduse andmist. Varem pikka aega (aastast 1984) Tartu Õpetajate Seminaris muusikaliste ainete õpetaja lektorina töötades komistasin Voldemar Tammani õpikutele ja hakkasin uurima, et kes ta selline on. Ajapikku kujunes sellest välja uurimisteema.

Sain endale uurimispisiku ja hakkasin juhendajat otsima. Selgus, et Tallinna Ülikoolis on täiesti võimalik selles valdkonnas teadustööd teha. Juhendaja dotsent Maris Kirme on

Doktoritöö kirjutamisel oli minu ainus eesmärk tõesed tulemused. Seetõttu sai töö üpris mahukas, 385 lehekülge. Oma töö hindelisele poolele ma suurt ei mõelnud. Kaitsmisele eelneval õhtul rääkisin kodus, et kui saaks vaid ometi läbi. „Laudatur“ oli ootamatu tulemus ja julgustas mind oma doktoritööd konkursile esitama. Võit oli täielik üllatus.

“ Õppimine on kui vastutus selle ees, et sulle on antud elu. ”

Oled õpetajana, nii lektori kui klaveriõpetaja rollis, töötanud 37 aastat. Kuidas oled osanud säilitada tööentusiasmi?

Kõige raskem on tõesti mitte väsida samu tõesid kordamast. Motivatsiooni ja jaksu saan sellest, et naudin oma tööd ja suhtlemist. Teisele inimesele andmise tunne ületab kahtlused, mis ehk tunnist ära olles vahel võivad tekkida. Üldiselt ei ole ma tööpäeva lõpus väsinud, vaid vastupidi, töö annab mulle juurde uut energiat. Ilmselt õpetajaks ikka sünnitakse.

Kuna õpilased on erinevad, siis ei teki nendega töötades suurt rutiini, isegi kui läbitav materjal kordub. Selles töös ei saa kasutada pidevalt samu nippe, pean ise ka kogu aeg juurde õppima. Uute meetmete väljatöötamine hoiab erksana ja on huvitav.

Millised on Sinu edasised plaanid akadeemilisel maastikul nüüd, mil oled saanud teaduspäeva?

Praegu on minu väljund osalemine Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi filosoofilise ja pedagoogilise antropoloogia keskuses antropoloogilise didaktika uurimiserühmas, kuid loodan tulevikus veelgi enam töötada teadurina.

Uurimistöö tegemise kirest pole ma lahti saanudki. Möödunud juulis sain olla Berliinis ning töötada kaks ja pool päeva Haridusajaloo teadusliku uurimise raamatukogus (*Bibliothek für Bildungsgeschichtliche Forschung*), mis asub Rahvusvahelise Pedagoogika uurimise Saksa

olnud mulle mentoriks. Tema julgustas mind ka edasi õppima minema. Doktoritöö kandideerimise esmast projekti kiitis ka professor Airi Liimets. Nende oskuslikul juhendamisel doktoritöö ka lõpuks valmis.

Sinu akadeemiline karjäär on kulgenud väga edukalt. Kõige suurem saavutus on ilmselt Eesti üliõpilaste teadustööde valdkondade- ja tasemeteülene peapreemia. Milliseid tundeid tekitas Sinus mõte endast noorematega rinda pista?

Vanus pole mind õppimisel kunagi heidutanud. Tuleb teha seda, mis huvitab, ja muu on teisejärguline. Mingil ajal saabub ka mõistmine, et igasugune kriitika viib väga palju edasi.

Foto: Kristjan Madalvee

Instituudi juures. Kopeerisin seal ka saksakeelseid laulikuid, mida 19. sajandil Eestimaa saksa õppekeeleaga koolides kasutati, sest loodan neist kirjutada teadusartikli.

Mida tähendab Sinu jaoks “elukestev õpe”?

On ju tavatõde, et ühiskond ja kultuur on pidevas arengus ja muutumises ning sotsiaalselt heakskiidetud väärtuste muutudes tuleb ka hariduses uued õppeeesmärgid seada. Seetõttu on pidev enesetäiendamine loomulik, et ajale mitte jalgu jääda.

Elkõige mõistan ma elukestva õppe all siiski oma elu väärtustamist ning kõrgemate sihtide poole püüdlemist. Ei tohiks niisama

“Tööpäeva lõpus pole ma väsinud, vaid vastupidi, töö annab juurde uut energiat.”

viriseda, vaid püüda muuta oma elu sisukamaks. Tähtis on, et oleks eesmärk - sealt edasi oskame juba liikumise suuna valida. Õppimine on kui vastutus selle ees, et sulle on antud elu.

VÄLJAVÕTTED CV-ST:

- 1971–1975 Heino Elleri nimeline Tartu Muusikakool, klaveri eriala
- 1978–1984 Tallinna Riiklik Konservatoorium, muusikapedagoogika eriala
- 2003–2005 magistriõpingud Tallinna Ülikooli kunstiteaduste teadusmagistriõppekaval, *magister artium* muusikateaduse alal
- 2013 filosoofiadoktor (kasvatusteadused)
- 2013 Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi Filosoofilise ja pedagoogilise antropoloogia keskuse antropoloogilise didaktika uurimisrühma liige

OHOO!

- 2013. aastal võitis Tiiu Eesti üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil konkursitöö “Muusikaõppekirjandus ja laulmisõpetus saksa õppekeeleaga koolides Eestis aastatel 1860–1914” eest valdkondadeülese peapreemia.
- Abikaasa Enn Ernits on Eesti Maaülikooli veterinaaria alusteaduste ja populatsiooni-mediitsiini osakonna dotsent, õpetab koduloomade anatoomiat. Kui Tiiul valmis doktoritöö, kirjutas Enn raamatut.
- Tütar Heli Ernits on samuti muusikauku. Ta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia oboe eriala doktorant ning töötab ERSO-s.
- Tiiu lemmikkloveripala on Carl Czerny etüüd nr 41, a-moll, op 740. Seda meeldib talle õpetada ja ka ise aeg-ajalt mängida.

Eesti oma rahale ülemineku päeval 20. juunil 1992. a tehtud fotol seisab Tiiu Ernits oma äsja Tartu Õpetajate Seminari lõpetanud õpilastega. Toonased klaveriõpilased Aire Lea (vasakul) ja Katrin Aasmäe (paremal) on täna tublid muusikaõpetajad
Foto: erakogu

**MARGE UNT:
KÕRGHARIDUSMULL!?
TÖÖTURU
ÜLESANDED
KÕRGHARIDUSELE**

„Kui järjest rohkematel on taskus kõrgharidusdiplom, siis kas see tähendab, et tegu on kõrgharidussektori ülekuumenemisega, mis omakorda viib kõrghariduse väärtuse vähenemiseni?“ küsib Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi vanemteadur Marge Unt äsja ilmunud raamatus „Tööturu väljakutsed kõrgharidusele“.

Tõepoolest, järjest enam noori pürgib kõrghariduse poole ja paljud täiskasvanud pöörduvad tagasi koolipinki. Võrreldes 1990ndate aastatega on Eestis praegu kõrgkooli palju rohkem ja üliõpilaskond märgatavalt suurem. Majanduslanguse ajal jätkasid paljud oma haridusteed, bakalaureuseõppe tudengid jätkasid varasemast sagedamini oma kooliteed magistrantuuris. Hariduse väärtus on kahtlemata väga oluline, seepärast keskendun järgnevalt tööturule.

Marjamaa on ikka sama suur

Kui vaadata Eesti tööturгу, siis on 2000ndate jooksul järkjärgult toimunud protsess, kus ametiskaala tippu jõuavad järjest vähesemad kõrgkooli lõpetanud. 1990ndate lõpus asusid pooled vilistlased tööle juhi või tippspetsialistina ja seda vaatamata üldisele kehvale majandusolukorrale. Majandusbuumi aastatel oli vaid iga neljas nii edukas.

Bakalaureusekraadi omajate võimalused vähenesid hiljutise majanduskriisi ajal veelgi ega ole ka praegu paranenud. Magistrikraad on mõnda aega pakkunud paremaid võimalusi läbi lüüa, seda ka majanduskriisi tingimustes. Nüüd, mil magistrikraad on järjest enamatel inimestel, on hakanud selle eelis kaduma. Miks on kõrgharidusega inimeste väljavaated aja jooksul kitsenenud? Vastus peitub tööturus. Haritud tööjõudu on järjest rohkem, aga nõudlus ei ole eriti muutunud.

Kui ülikoolidiplom ei aita enam nii paljusid marjamaale, kas siis tasub selle nimel üldse pingutada? Tekkinud on äraspidine olukord: diplom sind teistest ei erista, küll aga selle puudumine. Kõrgharidus on muutunud nii tavaliseks, et ilma selleta ei saa paljudele töökohtadele üldse kandideerida. Üks tööandja on öelnud:

„Kui tuleb 100 avaldust, siis need, kellel ei ole kõrgharidust, viskan kohe välja. Võib-olla tõesti heidan kõrvale mõne inimese, kes oleks tohult hea, aga paraku peab valiku tegema.“

“Kuna “heade” töökohtade marjamaa ei kasva, siis praegu alustatakse tööelu märksa madalamalt kui seda tegid varasemad põlvkonnad.”

Praktika salauks

Intervjuudes ja fookusgruppides kurtsid tudengid ja vilistlased sageli praktika üle. Töökohtal ei olevat teha midagi sellist, millest tudeng õpiks midagi oma eriala jaoks. Tsiteerin üht tudengit: “Väikeses ettevõttes ongi ainult üks pink ja nad ei saa oma tööd seisma panna, et anda praktikandile võimalus. Ja kui see üks pink katki läheb, siis ongi kogu ettevõtte pankrotis.”

Praktikandi ülesandeks võib jääda hoopis kohvikeetmine või muu erialakauge pisitöö, mida üliõpilased pidasid ajaraiskamiseks. Samas tuli intervjuudest tööandjatega selgelt välja, et praktikandi sobivust meeskonda hinnati ka selle põhjal, kuidas ta kohvi keetis. Loomulikult on oluline, et praktika oleks sisuline, kuid paljud kõrgkooli lõpetanud ei taju, et tööandjate jaoks on konkreetsete oskuste kõrval ülioluline, et uus töötaja sobituks organisatsiooni.

Oma unistuste asutusse on lihtsam pääseda praktikale kui saada seal töökoht. Nii on võimalik varakult otsustada, kas see ikka on keskkond, kus tahaksin töötada. Praktika annab eelise samasse asutusse tööle kandideerides – sulle on juba teada, millist suhtlemis- ja riietusstiili selles väärtustatakse. Parimal juhul õnnestub luua isiklik side võtmeisikutega.

Isiksus loeb. Naerata!

Majandusvaldkonna lõpetanud olid väga teadlikud, et tööle värbamisel loevad isikomadused, tsiteerin: „Mind on palgatud täiesti uskumatutele ametikohtadele. Olin ettekandja ja sain väga prestiižse ettevõtte sekretäriks, minu tööülesanded olid väga vastutusrikkad.“

Arvan, et minu kasuks rääkis lihtsalt initsiatiivikus. Ma näitasin üles tahet ja rõõmsameelsust.“ Tehnika valdkonna lõpetanud tähtsustasid eelkõige konkreetseid oskusi: “Näiteks masinaehituses ei tee rõõmsameelsusega midagi. Vaatad oma masinat ja naeratad, aga masin käima ei lähe”. Loomulikult on olulised konkreetsete oskused, aga töötajate värbamisega seoses töid kõik tööandjad olenevata sektorist välja sobilike isikuomaduste ja suhtlemisoskuse tähtsuse. Ühe Eesti IT-firma personalijuht ütles: “Võidakse mõelda küll, et IT-s istuvad kõik oma arvutite taga ja keegi kellegagi ei räägi, aga tegelikult on selleks, et üks süsteem valmis saaks, kommunikatsioon ülioluline. Selles mõttes on suhtlemisoskus üldiste oskuste hulgas hästi tähtis”.

Tulevik: tööpuudus väheneb

Kõige suurem muutus, mis Eestil ees seisab, on demograafiline pööre — 2015. aastal on nullpunkt, kui tööturul lahkub ja sellele siseneb u 12 000 töötajat. 2016. aastast alates tuleb tööturule järjest vähem uusi töötajaid, mistõttu peaks tööpuudus vähenema. See peaks andma noortele tööandjatega läbirääkimistel suure eelise. Samas on noorte haridustase tõusnud juba praegu kiiremini kui on muutunud tööturg. Vastuolu seisnebki selles, et kuigi Eesti vajab järjest enam töökäsi, püsib kõrgharidust eeldavate töökohtade arv jätkuvalt väike.

Tsiteerides üht ülikooli professorit: “Näiteks ei saa ma enam [mõnel ametikohal] töötada sellepärast, et ma olen selleks tööks ülevalifitseeritud. Küsimus on ka motivatsioonis. Ma olen näinud, kuidas kõrgharidusega inimestel ammenud aastaga kogu motivatsioon isegi siis, kui nad on alguses väga motiveeritud. Töö sisu jääb kitsaks ja midagi teha ei ole. Meil räägitakse liiga vähe sellest, millest inimesed kõrghariduse tõttu ilma jäävad”. Kuna “heade” töökohtade marjamaa ei kasva, siis praegu alustatakse tööelu märksa madalamalt kui seda tegid varasemad põlvkonnad. See vastuolu võib tulevikus suurendada veelgi. Seda, kas noored kohanevad olemasolevate palgatöö võimalustega või kujuneb väljalaskeventiiliks

ettevõtlus või hoopis eneseteostuse otsimine väljastpoolt Eestit, näitab tulevik.

Artikkel põhineb Tallinna Ülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi sotsiaalse stratifikatsiooni uurimisrühma teisel „Tööturu väljakutsed kõrgharidusele“, mis koondab üht osa programmi Primus projekti TööKõrgEEL tulemustest. Tasuta raamatu saamiseks kirjutage aadressil app.reiska@tlu.ee.

Kes on MARGE UNT?

Tallinna Ülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi (RASI) vanemteadur ja TLÜ sotsiaalteaduskonna doktorinõukogu esimees, teadlasena töötanud 15 aastat.

„Teadlasena töötamine innustab mind seetõttu, et isegi peale 15 aastat on ikka kogu aeg midagi uut ja väljakutsetest puudust ei ole,“ märgib ta. „Teeme RASI-s peamiselt rahvusvahelisi uuringuid, mis võimaldab süüvida erinevate ühiskondade toimimisloogikasse.“

Kaua aega on Marge jaoks põnevaks uurimisteemaks olnud noorte tööturule lülitumine, ta on hakanud tegelema ka vanemaalaste töötamise jätkamise mõjuritega eri riikides. „Hariduselu pakub mulle huvi ka isiklikus plaanis, sest osalen aktiivselt ühe erakooli ülesehitamisel.“

Illustratsioonid: Krõõt Kukkur

ALLAN PUUR: MIS SAAB MEIE RAHVASTIKUST?

Mis Eestit tööjõu valdkonnas ees ootab ning kuidas tulevikus muutustega toime tulla? Eesti arenguvõimaluste üle mõtiskleb TLÜ Eesti Demograafia Instituudi juhtivteadur Allan Puur.

„Viimasel ajal on rahvastiku vähenemisele korduvalt tähelepanu juhtinud ettevõtjad ja majanduse käekäiku jälgivad asutused, sealhulgas Eesti Pank. Enamasti toovad analüütikud välja kaks tahku. Ühest küljest pärssib tööjõu vähesus ettevõtete arenguvõimalusi. Teisalt on tähelepanu juhitud ka tööjõu suhtelisele vähenemisele, mis omakorda mõjutab ebasoodsalt maksumaksjate ning maksutulust sõltuvate rühmade tegevusi.

Kaheprotsendiline kasv kui unistus

Enne rahvastikuprognosi juurde asumist väärib teadvustamist üks üldine tõsiasi. Kui küsida majanduseksperditelt, milline on op-

timaalne pikaajaline majanduskasv, siis tõenäoliselt pakutakse rohkem kui 2–3% aastas. Kui küsida riikide kohta, kes üritavad oma heoluga teistele järele jõuda, on optimaalsed kasvunumbrid ilmselt suuremad. Näiteks on Eesti sisemajanduse *per capita* koguprodukt viimase 20 aasta vältel võrreldavates hindades suurenenud koguni 2,7 korda.

Rahvastiku puhul tuleb 2–3 protsendini küündivat kasvu pidada erakordseks ja ajuti-seks. Selline, demograafilise plahvatusena tuntud kasv tekib ajajärgul, mil rahvastikusüsteem liigub modernsuseelsest seisundist (keskmine eluiga 20–30 aastat, mida tasakaalustab kõrge sündimus) tänapäevasesse (eluiga 70–80 aastat, madal sündimus).

Enne kõnealust pööret oli pikaajaline rahvastikukasv mõõdetav protsendisajandike või isegi -tuhandikega. Pöördele järgneb kasvu pidurdumine ja teooria järgi pole selle taaskiirenemist oodata.

Ehkki rahvastikukasvu kiirenemise-aeglustumise tsükkel on universaalne, ei läbi erinevad rahvad seda kaugeltki üheaegselt. Maailma ja Euroopa mõõtkavas kuulub Eesti nende maade hulka, kus toimus varakult üleminek nüüdisaegsele rahvastikutaastele. Seetõttu jääb rahvastiku kiire kasvu ajajärk siinmail üsna kaugesse minevikku, 18. ja 19. sajandisse. Omariikluse ajaks oli see faas Eestis sama hästi kui lõppenud. Kui jätta kõrvale vabadsõja järgsed kompensatsiooniaastad, piirdus rahvaarvu suurenemine 1920.–1930. aastatel 0,1–0,2 protsendiga aastas.

ÜRO: tööaliste arv väheneb veerandi võrra

Riigi Statistika Keskbüroo on prognoosinud rahvaarvu kasvu peatumist möödunud sajandi teiseks pooleks. Tegelikuses see ennustus ei täitunud ja rahvastikukasv kujunes Eestis 20. sajandi teisel poolel väga suureks. Täiendava kasvufaasi põhjusi ei tule arusaadavalt otsida mitte rahvastiku arengust, vaid omariikluse kaotamisest ja sellega seotud ulatuslikust sisserändest.

Rahvastiku muutumise kohta tulevikus pakuvad kõige kaugemale ulatuvat teavet ÜRO rahvastikuosakonnas koostatud prognoosid.

ÜRO kõige realistlikuma prognoosivariandi kohaselt väheneb tööaliste (20–64 aastased) arv Eestis 2050. aastaks veerandi võrra, praegusest 800 tuhandelt 600 tuhandeni. Eakate (65 ja vanemad) ning tööaliste suhtarv suureneb samal ajal 30 protsendilt 47 protsendini. Sajandi teiseks pooleks näitab prognoos muutuste aeglustumist. Tööaliste arv peaks sajandi teisel poolel vähenema 600 tuhandelt 500 tuhandeni. Eakate ülalpeetavussuhe peaks stabiliseeruma 50% juures.

Samuti näitavad prognoosid seda, et tegemist on globaalsete, mitte Eestile või Ida-Euroopale ainuomaste suundumustega. Näiteks ennustatakse, et Hiina tööaliste arv hakkab alates 2020. aastatest vähenema ning 21. sajandi lõpus on seal tööelisi 40% võrra vähem kui praegu.

Kui usaldusväärseks tulemusi pidada?

Prognoosid on abiks demograafiliste suundumuste etteaimamisel, kuid kahtlemata ei

suuda ükski prognoos tulevikku täpselt ette näha. Kui tõepäraseks ühte või teist prognoosivarianti pidada, sõltub selle aluseks võetud hüpoteesidest.

Ülal esitatud ÜRO keskvariant näeb Eesti puhul ette sündimuse suurenemist 1,85 lapseni naise kohta aastaks 2050 ja seejärel stabiliseerumist 1,9 lapse tasemel. Meeste ja naiste keskmine eluiga peaks samal ajal pikinema vastavalt 76 ja 84 aastani (2100. aastal 81 ja 89). Rände puhul on Eesti jaoks tõenäoliseks peetud sisse- ja väljarände tasakaalu.

Kahest hüpoteesist kolm haakuvad üsna hästi Eesti rahvastiku nüüdisarengut puudutavate faktidega. Nii on eeldatud sündimustase võrreldav Eesti sündimustrendi alates 1990. aastatest kujundanud põlvkondade tegeliku laste arvuga reproduktiiviea lõpul. 2050. aastaks pakutud elueanumbri jääb meestel praegu puudu vaid 3,3 aastat ja naistel 2,5 aastat. Keerulisem on leida kindlat tuge rändevoo-gude tasakaalu hüpoteesile. Samas iseloomustab Eestit üks Euroopa kõrgemaid välismaal elanud inimeste osakaale — see näitab, et väljarände kõrval toimib meil ka arvestatav tagasiränne, mis on vähehaaval suurenenud.

Lõpetuseks: otsigem lahendusi

Rahvastikuprognoosides peegelduva võtavad kokku kaks tõdemust.

Ühelt poolt on üsna raske ette kujutada, kuidas õnnestuks Eestis lähema 20–25 aasta perspektiivis vältida rahvastiku ja tööjõu märgatavat vähenemist ning eakate ülalpeetavussuhte tõusu. Kõik need inimesed, kes sel ajal pensioniikka jõuavad, on meie keskel olemas,

peaaegu kõik nad on maksumaksjad. Selle tõttu on mõlema rühma arvukuse teisenemine ette määratud juba toimunud rahvastiku-muutustega, mida tagantjärele mõjutada ei saa. Niisugust rahvastikuarengu inertsil põhinevat rajasõltuvust kinnitab erinevatel eeldustel rajanevate prognoositulemuste lähedane kokkulangevus 2030. aastate keskpaigani.

Teisalt ei tähenda keskpika trendi suhteliselt suur ettemääratus seda, et tulevastesse muutustesse võib suhtuda passiivselt. Vastupidi, rahvastiku ja tööjõu vähenemine ning vananemine on tõsised väljakutsed, mis nõuavad suurt kohanemisingutust. See puudutab haridust, täiend- ja ümberõpet, tööhõivet, hoolekannet, tervise säilitamist jm ning eeldab nii organisatsioonide kui inimeste panustamist.

Prognoosidest võib välja lugeda ka seda, et pikemas vaates ei pruugi ainult nimetatud pingutustest jätkuda ning otsida tuleb ka teid, mis aitaksid rahvastikuprotsesse, eeskätt sündimust ja rännet kestlikule arengujoonele lähemale viia. Eesti puhul rõhutab seda vajadust tõsiasi, et väike ja avatud ühiskond on ka demograafiliselt dünaamilisem ja rohkem mõjutatav kui suuremad riigid.

Kirjutis põhineb Äripäeva finantskonverentsil BIG4 (28.–29. mai 2014) peetud ettekandel.

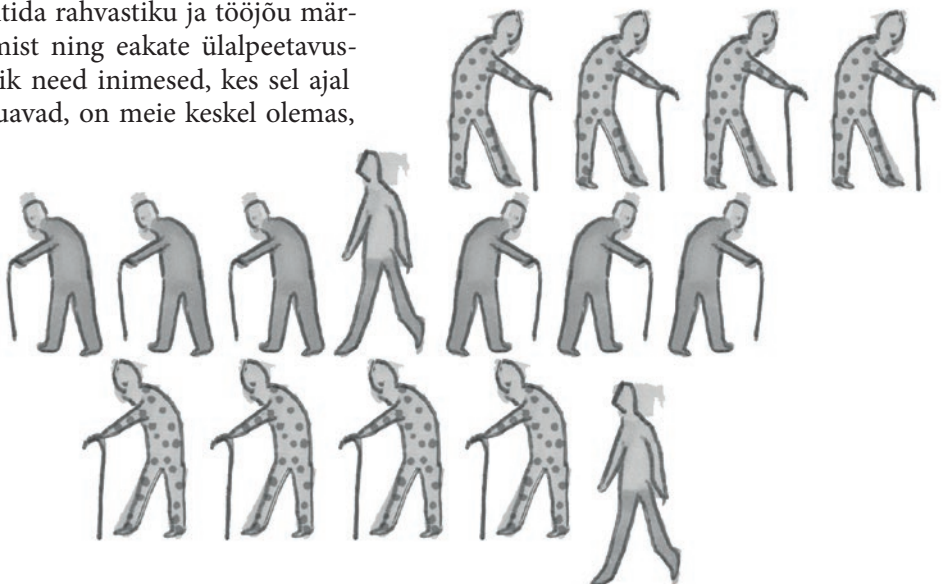

Foto: SA Archimedes

MIHKEL KÕRBE: ÕPETAJAKS SÜNDINUD

Aneth Rosen, TLÜ kommunikatsiooni magister

Ühest küljest tudeng, teisalt õpetaja - noor ja hakkaja Mihkel Kõrbe (24) on Kadrioru Saksa Gümnaasiumi ajaloo, ühiskonnaõpetuse ja saksa keele õpetaja ja gümnaasiumi õppetooli juht, lööb kaasa Õpetajate Liidu juhatuses ning teeb Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudi ajaloo ja ühiskonna õpetuse magistrakraadi.

Kohtume Mihkliga siis, kui tal on hetkeks seitsme ameti vahel aega. Saabun ta Meriväljal asuva maja aia taha laupäeval. Isegi siis katkestan teda – seekord jäävad pooleli aiatööd. Võtame istet õdusas kaminaga aianurgas. Kohvitasside kõrval on laual hunnikus parandamist ootavad töövihikud.

Õpetajaks olemine on elustiil

Noore õpetaja kohta on Mihklil tööstaaži rohkem kui arvata sõandaks. Juba keskkooli ajal

andis ta saksa keele järeleaitamisetunde nii endast noorematele kui vanematele kaasõpilastele. „Võib öelda, et perekondlik taust soosis õpetajaks olemist. Keskkoolis lõi minus see pedagoogipisik lihtsalt välja. Ametlikult olen õpetaja ikkagi alles neljandat aastat, sest kooliaegset käeharjutust ma oma õpetajakarjääri alguseks ei nimetaks. Sel ajal ma ei hoomanud, mida õpetajaks olemine tegelikult tähendab. See ei ole lihtsalt amet, vaid pigem elustiil ja kutsumus.“

Tärvakale õpetajakutsumusele vaatamata asus Mihkel pärast Kadrioru Saksa Gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetamist õppima Tartu Ülikooli Õigusteaduskonda. „Juba 10. klassis olin võtnud sihi õigusteadusele. Muidugi, veidi vasardas peas ka klaveriõpetaja soovitus, et sa võid terve elu õpetada, mine löö latt ikka kõrgeks alaga, mis leiva potentsiaalselt lauale toob,“ muigab Mihkel. Ta lisab kiiresti, et valis õigusteaduskonna, sest talle on alati meeldinud vaielda ja väidelda ning seista õiguse eest.

Nüüd või mitte kunagi

Õigusteaduse bakalaureusekraadi omandamise järel otsis Mihkel endiselt oma kohta. Kohta, mille ta sisimas ammu leidnud oli. „Mõtlesin, et nüüd või mitte kunagi. Kuna Noored Kooli programm pakkus põhimõtteliselt võimalust minna klassi ette ilma akadeemilist väljaõpet nõudmata, otsustasin härjal sarvist haarata. Praktilisele väljundile lisandusid kutseõpingud Tallinna Ülikoolis ning pärast kahte kohustuslikku aastat Noored Kooli programmis teadsin, et õpetamine, kool ja haridus on sada protsenti minu valdkond.“

Valik hakata õpetama ajalugu, ühiskonnaõpetust ja saksa keelt oli ilmselge, sest juba kooliajal oli ta olnud nendes õppeainetes silmapaistvalt tubli – tavatundide ja edukate olümpiaadide kõrval jäi aega ka kaasõpilaste aitamiseks. „Ma julgen öelda, et mul on hea faktimälu. Praegugi küsivad õpilased, kuidas need aastaarvud ja sündmused mulle nii hästi meelde jäävad. Ühiskonnaõpetus käib seejuures ajalooa käsikäes ja õigusõpingud andsid sellegi aine õpetamiseks tugeva aluse.“

Õppeaine kui vahend laste arendamiseks

„Mina kui õpetaja annan klassi ees edasi küll teadmisi, aga ainet ennast näen ennekõike vahendina. Ainete õpetamise kaudu kujundan inimest ning aitan õpilast tema tervikliku arengu juures. Ma püüan noortes kujundada selliseid väärtushinnanguid nagu hoolivus, empaatiavõime ning arendada koostöö- ja suhtlusoskust. Samuti annan neid väärtusi edasi oma käitumisega – kui õpetaja ei hiline, ei hiline ka õpilane. Kui ma olen nõudlik, siis ei unusta ma seejuures inimlikkust.“

Programm Noored Kooli viis Mihkli Haapsalu Gümnaasiumisse. Pakkumine tuli kiiresti, sest kandideerimisvestlusel oli ta öelnud, et saatku nad ta Kapa-Kohilasse või Narva – õpetamist vajavaid noori on igal pool. „Haapsalus meeldis mulle väga, kuid peagi kutsuti mind oma kooli tagasi ja eks ma tundsin veidi ikka perest ja sõpradest puudust ka. Haapsalu oli

minu jaoks suurepärane võimalus – sealt edasi sain minna juba väikse tööriistakastiga õpetajana.“

Väike- ja pealinna koole võrreldes nimetab Mihkel mitu aspekti, mis on ühe või teise eeliseks ja mis mitte. „Väikelinnas tunnevad kõik kõiki. Haapsalus sattusin trenni koos lapsevanematega või kohtasin neid linna peal. Seal on oma väike kogukond. Ka lapsed tundusid kuidagi vahetumad. Kui oli probleem, teadsin kohe, kuidas inimestega kontakti saada või kus lapsevanemad töötavad. Praegu ei ole ma kindel, kas olen üldse kõiki oma klassi lapsevanemaid näinud.“

Väikese koha võlu ja valu iseloomustab Mihkel veel ühe toreda seigaga. „Kui tähistasin nädalavahetusel sünnipäeva, siis teadsid esmaspäeval kõik, et õpetaja oli poest džinni ostnud,“ meenutab ta muheledes huvitavaid vestlusi õpilastega.

Lapsed India koolis. Foto: erakogu

Haapsalu Gümnaasiumi ajalooõpetaja Mihkel Kõrbe aastal 2012. Foto: Arvo Tarmula, Lääne Elu

Ka ise veel õpilase rollis

Möödunud sügisel alustas Mihkel õpinguid Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudi ajaloo ja ühiskonna õpetuse magistriõppekaval. Üheaegselt õpetaja ja tudengi rollis olev Mihkel väidab veendunult, et Tallinna Ülikoolil on õpetajahariduse edendamisel kandev roll ning Eestis võikski see valdkond koonduda ühte pädevuskeskusesse. Mihkel kiidab Tallinna Ülikoolis õpetajate koolitamise aluseks võetud kutsestandardi süsteemi ning ülikooli oskust teha ka rahvusvahelist koostööd. Oma valdkonna vaatevinklist ootaks ta õpetajakoolituses rohkem praktikat. Veel peaks ainult koolitust pakkuv asutus muutuma uuringu- ja teaduskeskuseks. Samas on tore tõdeda, et siingi on juba tehtud edusamme.“

“Õppeaine on vaid vahend. Õpetajana püüan noortes kujundada väärtushinnanguid nagu hoolivus, empaatiavõime ning arendada koostöö- ja suhtlusoskust.”

KOGEMUS: HARIDUS LOOB VÕIMALUSE

Silmapaistva noore õpetajana on Mihkel saanud lähemalt tutvuda näiteks USA ja India haridussüsteemiga külastades seal mitut kooli. „Minu jaoks oli üheks suurimaks avastuseks, et Eesti õpilase jaoks on haridus iseenesest mõistetav ja kohati suhtutakse kooliskäimise kohustusse kui karistusse. Aga USA afroameeriklaste seas ja Indias tuleb õppimise soov sisemisest motivatsioonist, sest paljudel ei ole lihtsalt võimalustki haridust omandada. Nende jaoks on haridus ennekõike võimalus.“

Eesti haridussüsteemist rääkides soovib Mihkel, et õpetajaamet muutuks konkurentsivõimeliseks. „Ma ei ütle, et olen hea või suurepärase õpetaja, aga mulle meeldib ja ma tahan olla õpetaja. Samas tean inimesi, kes on seda olude sunnil. Soovin, et saaksime valida ja viia klassi ette kõige paremad ja motiveeritumad spetsialistid. Aga see tõstab jälle üles palga ning ameti maine küsimuse.“

Ernst-Moritz-Arndt-Universität Fotod: erakogu

EUROOPA ÜHES VANIMAS ÜLIKOOLIS SUVETARKUSI KOGUMAS

Viis särtsakat Tallinna Ülikooli eesti keele kui teise keele ja eesti kultuuri eriala neiut osales augustis Saksamaal Ernst-Moritz-Arndt-Universität Ülikoolis EL Erasmus+ programmi korraldatud suvekursusel.

Jana Kardaš, Marleen Kedars, Anastassia Loboda, Kai Miller ja Birgit Taska kohtasid kahe nädala jooksul muljetavaldavaid õppejõude maailma eri paigust ning said osa kohalike tudengite soojast vastuvõtust.

Kirde-Saksamaale asuvasse Mecklenburg-Vorpommerni liidumaa ülikooli saabus 50 inimest, sealhulgas õppejõud, erinevatest riikidest: Eestist (Tallinna ja Tartu ülikoolist), Lätist (Läti ülikoolist), Leedust (Klaipeda ülikoolist), Poolast (Poznani ülikoolist), Rootsist (Göteborgi ülikoolist) ning Saksamaaltki (Greifswaldi ülikoolist). Tuleb öelda, et eestlaste ülekaal – kahest ülikoolist kokku kümme tudengit, oli see, mis muutis võõrsil olemise meie jaoks ehk mõnevõrra mugavamaks.

Oli meid ju kohale lennanud nii ülikoolilinnast Tartust kui ka pealinnast Tallinnast. Mainimata ei saa jätta kohalikke saksa tudengeid, kelle soe vastuvõtt ja igakülgne abi muutis meie Saksamaal viibimise veel meeldivamaks. Erilise tänu võlgname asjaajajatele Sebastian Knospele ja Jörg Weberile, kes vastutasid korraldusliku poole eest ning kelle abiga me mugavalt ja valutult sihtpunkti jõudsime.

Keel tänases Euroopas

Kaks nädalat väldanud intensiivse programmi eesmärk oli tutvustada läbi mitme valdkonna keelekontakte nüüdisaegses Euroopas. Kursuse fookuses olid üldine keeleteadus ja kultuur, kuid suur rõhk oli ka keelepoliitikal ja õigusteasul laiemalt. Peamiseks huviorbiidiks oli eeskätt Euroopa kirdepoolsem osa ja Läänemere piirkond. Kõik tegevused toimusid DAADI (Deutscher Akademischer Austauschdienst) toel.

Loengute- ja seminaridesarja teemad hõlmasid keele- ja kultuurikontakte ning sellest

tulenevaid leksikaalseid ja grammatilisi keelemuutusi, keelepoliitikat, keelekasutust kultuuridevahelises kontekstis. Viimane teemablokk keskendus inglise ja saksa keelele kui rahvusvahelistele *lingua franca*'dele Läänemere regioonis.

Õppejõud tervest maailmast

Esinema olid kutsutud silmapaistvad õppejõud. Loengupidajate seas oli nii ameeriklasi, austraallasi, sakslasi, lätlasi, poolakaid kui rootslasi, kes kõik äratasid uudishimu. Üllatusmomente pakkusid ka juba tuttavad Tallinna ja Tartu ülikooli õppejõud, kelle taasnägemine ja -kuulmine tekitas sooja koduse tunde.

Paratamatult tõusevad sellise rahvusvahelise kollektiivi seas esile eredamad ja tahaplaanile jäävad ehk pisut kahvatumad esinejad. Siinkohal ei saa mainimata jätta austraalia-saksa õppejõudu Marie-Elaine Van Egmondi, kes võitis seminariga „Language contact in Aboriginal Australia: a case study of lexical, grammatical and phonological change“ paljude andunud kuulajate poolehoidu.

Peale tähelepanuväärse teema kostitas õppejõud meid ka teemaväliste vahepaladega, mis muutsid loengu jälgimise palju kergemaks ja mugavamaks. Kõrvuti professoritega oli meie seas ka entusiastlikke magistrante, kes näitasid üles initsiatiivi ise ühe loengusarjaga esineda. Härjal haarasid sarvist kaks poola tudengit, kes võtsid ülesandeks tutvustada vähemusrahvaste keele- ja kultuuri olukorda ühes Poola regioonis. Peab tõdema, et nende etteaste oli asjalik ja läbimõeldud, mistõttu võib nende esitust pida võrdväärseks nii mõnegi kogunud õppejõu omaga.

Greifswaldi Ülikool: üks vanimaid ülikoole Euroopas

Sama muljetavaldav nagu loengutesarja teemadering oli ka meelelahutusprogramm, mille hulka kuulus ka kahepäevane ekskursioon Berliini. Kellele Greifswaldi nimi palju ei ütle, siis teadmiseks neile: linn asub 250 kilomeetri kaugusel Berliinist, sinna viib kahe ja poole

tunnine rongisõit, umbes sama kaugel kui Berliin asub Saksamaa suuruselt teine linn Hamburg.

Greifswaldi Ülikooli näol on tegu ühe vanima ülikooliga nii Saksamaal kui Euroopas. Greifswaldi lähistel asuvad Saksamaa kaks suurimat saart Rügen ja Usedom, mille külastamine kuulus meiegi kohustuslikku meelelahutusprogrammi.

Kaks nädalat suvekooli – soovitame soojalt!

Peale õppetöö, mis hõlmab huvipakkuvaid ja maailmapilti avardavaid loenguid, kuulub Erasmuse korraldatava suveülikooli programmi kohustusliku elemendina aktiivne puhkus, mis toob noori üksteisele lähemale ja soodustab pingevabama õhkkonna tekkimist ka kooliseinte vahel. Siinkohal täname Greifswaldi Ülikooli inglise keele osakonna juhatajat inglise keele professorit Amei Koll-Stobbet ja Tallinna Ülikooli eesti keele ja kultuuri instituudi eesti keele kui teise keele professorit Anastasia Zabrodskajat, tänu kelle initsiatiivile suvekool toimus ning TLÜ tudengid sellest osa said võtta.

Meil jääb vaid üle teisi tudengeid julgustada ja soovitada neil sarnastest programmidest osa võtta, sest pole midagi arendavam kui näha maailma, kuulata huvitavaid inimesi ja kohtuda omapäraste tegelastega. Kaks nädalat on piisavalt pikk aeg, et hakata tundma koduigatsust, aga piisavalt lühike aeg, et kõike uut ja huvitavat omal nahal kogeda.

AJAS TAGASI: SULG POLE NUTITELEFON

Riinu Raasuke

Ühel sügishommikul koguneb punt alushariduse pedagooge Tallinna vanalinnas asuvasse Rüütli tänava majakesse. Klassiruumis on hämar, petrooleumlamp laual valgustab vaid õrnu piirjooni. Algab tsaariaegne muuseumitund Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseumis.

Õppejõud Veronika Varik on just seesamune kepiga kõster, keda tänapäeva Eesti koolides enam ei kohta. Varnas ripuvad nuhtlemiseks kitsejalg ja kaela riputatav tahvel kirjaga „Осел“. Ajas on tagasi mindud veidi üle saja aasta ja esimene õppetunni osa on katekismus. Hommik algab mõistagi piiblitunniga, sest salmid olgu õpilastel peas ning palju valgust tunniks ei kulu.

Lugemistunnis selgub, et kõrgkooli tudengid jäävad omadega jänni, kui loevad küm-

neaastastele mõeldud materjale. Tähed on imelikud ja silmad pole pimedusega harjunud. Ka kirjutades on kõik kohad tindiplekke täis – sulg ei istu sõrmede vahel kaugeltki nii hästi kui nutitelefon. Arvelaua kasutamine pole samuti nii kerge kui esimesel hetkel tundub.

Arhiivmuuseumi direktor Veronika Varik ja arhivaar-koguhoidja Vadim Rõuk usuvad, et õpetajahariduse juurde peaks kuuluma ka õpetajahariduse arenguloo mõistmine ja mõtestamine. Loodetavasti inspireerivad sellised „sajandivanused“ tunnid tudengeid mõtlema õpetajahariduse muutumise peale läbi ajaloo.

Eesti Pedagoogika Arhiivmuuseumi uksed aadressil Rüütli 10 on avatud kõigile huvilistele ning tsaariaegse kooli teemalised muuseumitunnid huvilistele jätkuvad.

„GIGANTUM HUMERIS“ EHK HIIGLASE ÕLGADEL

Ehkki kõik Tallinna Ülikooli Kirjastuse raamatud sobivad kõrgkoolides erinevate kursuste juurde abimaterjaliks, on üks kirjastuse sari – “Gigantum Humeris” – pühendatud spetsiaalselt akadeemilise õppetöö toetamisele, kirjutab kirjastuse peatoimetaja Rebekka Lotman.

„Gigantum Humerise“ nimetus pärineb 12. sajandist, Bernard de Chartres'i paljutsiteeritud lausest „oleme vaid kääbused hiiglaste õlgadel“. „Jah, me oleme kääbused, aga me seisame nende hiiglaste õlgadel ja näeme selle tõttu oma väiksuses kaugemale kui nemad,“ viitab William Baskerville, Umberto Eco romaani „Roosi nimi“ peategelane, vaikimisi Bernardi mõttele.

TLÜ Kirjastuse „Gigantum Humerise“ sarjas ilmuvad nii terviktekstide tõlked kui eri valdkondade võtmeliste teadustekstide tõlkeantoloogiad, samuti kõrgkooliõpikute tõlked ja originaalõpikud. Sari ongi mõeldud eelkõige tudengeile, aga muidugi ka laiemale teadmisi väärtustavale üldsusele.

Seni on „Gigantum Humerise“ sarjas ilmunud raamatuid lingvistika, kultuuriajaloo, humanitaar- ja sotsiaalteaduste, spordihariduse ning kunstide vallast, viimati näiteks esinduslik antoloogia kirjandusteaduse kullavaramust – vene vormikoolkonna kogumik, samuti Soome spordiarsti põhjalik käsiraamat spordivigastustest. Loodetavasti lisanduvad sellesse ritta juba lähiajal teosed, mis sobivad õppematerjaliks nt filosoofia, loodusteaduste või filmihariduse alal.

Tallinna Ülikooli Kirjastus järgib hoolikalt teaduskirjastuste standardeid. Avaldamiseks valitakse käsikirju, millel on suur akadeemiline ja intellektuaalne väärtus ning on kasutatavad ka õppetöös.

Ootame õppejõududelt sarjas avaldamise ettepanekuid, milliseid raamatuid sooviks nad oma kursustel õppematerjalina kasutada.

Lisainfo www.tlupress.com

ILMUNUD:

- George Lakoff, Mark Johnson, Metafoorid, mille järgi me elame
- Anthony Shay, Tantsupoliitika: Riiklikud rahvatantsuansamblid, representatsioon ja võim
- Peter Burke, Mis on kultuuriajalugu?
- Humanitaarteaduste metodoloogia: Uusi väljavaateid. Koostanud Marek Tamm
- Joe Puleo, Patrick Milroy, Jooksu anatoomia
- Rein Müllerson, Demokraatia: kas inimkonna tulevik?
- Shannon Sovndal, Jalgrattasõidu anatoomia
- Johan Huizinga, Kultuuriajaloo ülesanne: Valik artikleid, esseid, kõnesid
- Norbert Elias, Mis on sotsioloogia?
- Rein Raud, Mis on kultuur? Sissejuhatus kultuuriteooriasse
- Kirjandus kui selline: Valik vene vormi koolkonna tekste. Koostanud Märt Väljataga
- Sakari Orava, Spordivigastused

*Kas maakera suudab inimest kanda?
Miks istumine tapab?
Mitu õietolmutera leidub ühes teelusikatäies mees?
Kas sina tead, mida söid kiviaja inimesed?
Kuidas lugeda tähti?
Miks on Kiipsaare majakas vee sees?
Kes on nutiõpetaja?*

**OTSI VASTUSEID:
IGALE SMASPÄEVAL
TEREVISIOONIS**

TEADUS.ERR.EE

**ÜHE
MINUTI
LOENGUD**

TALLINNA ÜLIKOOL

Eesti Rahvusringhääling